

Natuurbeschermingsnieuws

Naast de strijd tegen natuuronvriendelijk beleid en ontwikkelingen willen we ons altijd ook inspannen voor meer natuurontwikkeling in de regio. In dit natuurbeschermingsnieuws komen deze twee sporen van natuurbeschermingsactiviteiten in gelijke mate aan bod. Naast twee berichten over kansen voor natuurontwikkeling ook twee berichten over (langlopende) strijd.

■ Chris Brunner

Meer natuur en recreatie in het Westelijke Tuinbouwgebied?

Het Westelijke Tuinbouwgebied, het gebied tussen de Haarlemse randweg, de duinen en het Ramplaankwartier, is zonder meer een landschappelijke parel. Maar qua natuurwaarden valt er nog weinig te beleven. Ook de toegankelijkheid van het gebied laat te wensen over. Daarin lijkt echter verandering op komst. Fietsend of wandelend over het Duinvlietpad langs de zuidrand van het gebied valt op dat op de aangrenzende agrarische percelen sinds enige tijd geen bloemen meer gekweekt worden, maar koeien lopen. Dat heeft er alles mee te maken dat deze gronden in het provinciale beleid zijn aangewezen als NatuurNetwerk Nederland. Anders dan elders langs de Binnenduintrand waar nu veel wordt geprotesteerd tegen deze aanwijzing, is het de provincie een aantal jaren geleden gelukt om deze percelen minnelijk te verwerven. Het bloemenbedrijf heeft recent zijn activiteiten beëindigd. Wat de provincie met de percelen verder precies van plan is, is echter niet helemaal duidelijk. Wel is nu al te zien dat het extensieve gebruik als weideland tot een veel grotere diversiteit aan grassen en bloemen leidt en daarmee ook veel meer insecten en dus ook vogels aantrekt. Maar zowel op deze als op de aangrenzende gronden in het Westelijke Tuinbouwgebied moet qua natuur nog veel meer mogelijk zijn. Samen met onder andere de Stichting Tuin van Haarlem die zich over het gebied ontfemt, hebben we dat de provincie en de gemeente in de discussies over de Binnenduintrand laten weten.

Later dit voorjaar werden we verrast door een initiatief in deze richting van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De parkorganisatie constateert dat het Nationaal Park in allerlei opzichten tegen zijn grenzen aanloopt. Er is behoefte om over de grenzen heen te kijken en letterlijk de omgeving erbij te betrekken. Het Westelijk Tuinbouwgebied wordt daarbij gezien als een bijzonder waardevolle schakel tussen de stad en het Nationaal Park waar zowel qua natuur als qua recreatie meer mogelijk moet zijn. Belangrijk aandachtspunt daarbij vormt een meer robuust watersysteem met een sterk verbeterde kwaliteit van het oppervlaktewater. Om de kwaliteit voor natuur en recreatie te verhogen wil men samen met onder andere de betrokken gemeenten Haarlem en Bloemendaal een integrale gebiedsontwikkeling starten. In dat kader werden we, samen met andere natuurorganisaties, uitgenodigd voor een verkennende eerste inspirerende brainstormsessie.

De betrokken besturen zullen de komende maanden moeten besluiten of ze op dit spoor door willen en een echte planontwikkeling willen opstarten. We zijn benieuwd. Kansen liggen er genoeg in dit gebied.

De **LANDSCHAPPELIJK FRAAIE WEILANDEN** tussen Randweg en Elswout. Foto: Chris Brunner

Naar een natuurontwikkelingsgebied op het strand van IJmuiden?

In Fitis 2020 nr. 3 en 4 hebben twee uitvoerige artikelen gestaan over een initiatief uit onze Vogelwerkgroep om de natuur langs de kust van IJmuiden te versterken. In een heus Manifest Kustnatuur IJmuiden hebben de initiatiefnemers diverse natuurmaatregelen van uiteenlopende aard in de kustzone voorgesteld. Eef van Huijssteeden vatte het doel daarvan in de Fitis mooi samen: 'De kust van IJmuiden is op vogelgebied altijd spannend... *Tegelijkertijd zie je ook de beperkingen: het is er vaak druk op het strand, vogels kunnen er nauwelijks broeden en rusten en de natuurlijke dynamiek is maar heel beperkt. Dat kan beter!*' Ondanks de radiostilte heeft de werkgroep die dit initiatief heeft genomen in de tussentijd niet stilgezeten. Het manifest is met diverse instanties besproken. Samen met de gemeente Velsen, PWN, Natuurmonumenten en Stichting Duinbehoud is een projectgroep gevormd die de haalbaarheid van de voorgestelde maatregelen moet onderzoeken.

Een van de onderdelen waar nu concreet aan wordt gewerkt is een natuurontwikkelingsgebied in het overgangsgebied van de jonge duinen naar het strand ten zuiden van de IJmuiderslag. Doel is om in dit gebied de verstoring van flora en fauna door recreatie te verminderen en de natuur van jonge duinen en het strand meer kansen te bieden. In het bijzonder is het gewenst om rust te bieden voor kustvogels en andere fauna en om kustvogels - denk bijvoorbeeld aan de Bontbekplevier - de gelegenheid te bieden om tot broeden te komen. Het strand ter plekke is bijzonder breed en daardoor voor dit project bijzonder geschikt. In dit brede gebied van strand en jonge duinen moet het mogelijk zijn een gebied voor de natuur af te schermen zonder dat de strandbezoekers er veel belemmering van ondervinden. Er blijft dan altijd een breed stuk strand langs de waterlijn over waar recreanten kunnen zonnen en wandelen. In de beoogde aanpak staat overigens voorlichting en educatie centraal. Op verschillende plaatsen rond het natuurontwikkelingsgebied moeten er borden komen met daarop uitleg over het project en een vriendelijk verzoek mee te werken. Het gebied zelf wordt tijdens het broedseizoen afgezet met palen en touwen.

Het **BREDE STRAND** ten zuiden van de IJmuiderslag. Foto: Chris Brunner

Besluiten hierover zijn nog niet genomen. Vast staat al dat zo'n natuurontwikkelingsgebied op het strand alleen een succes kan worden als er een vaste groep vrijwilligers kan worden gevormd die zich over het gebied gaat ontfermen. Bij de taken van de vrijwilligers moeten we denken aan het plaatsen en monitoren van de afzetting en borden, het monitoren van broedvogels en voorlichting aan publiek op locatie. Te zijner tijd zal er een concrete oproep hiervoor worden geplaatst. We hopen dat ook leden van de Vogelwerkgroep hieraan een bijdrage willen leveren.

Staan want visserij IJmuiden – eindelijk een besluit

Midden in de vakantie - 8,5 maanden na ons handhavingsverzoek - is de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord eindelijk bevallen van een besluit. Ambtelijke molens malen in dit geval kennelijk bijzonder langzaam. Ons verzoek tot handhaving is, zoals verwacht, afgewezen. Dus, ook komend najaar zal er weer met staan wantnetten worden gevisst tussen de pieren van IJmuiden.

Toch gaat er gelukkig iets veranderen. De Omgevingsdienst heeft wel gepraat met de visser. Deze heeft toegezegd in de toekomst jonen met schriklinten bij de netten te gaan toepassen met als doel vogels af te schrikken, zodat ze niet in de netten terecht komen. Of en in welke mate deze maatregel zal helpen het doden van vogels te voorkomen, is onbekend.

Mede daarom laat de Omgevingsdienst bovendien een onafhankelijk onderzoek uitvoeren. Doel van het onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de 'bijvangst' van vogels en in maatregelen om de ongewenste bijvangst zo veel mogelijk te voorkomen. Op zich prima. Ondanks ons herhaaldelijk aandringen geeft de Omgevingsdienst echter nog steeds geen enkele duidelijkheid over de aanpak van dit onderzoek. Wie voert dit onderzoek uit? Wat zijn precies de onderzoeksvragen? Hoe stelt de onderzoeker vast of er vogels in de netten zijn terechtgekomen? Allemaal vragen waarop de Omgevingsdienst geen enkel antwoord geeft. Terwijl het visseizoen in oktober al weer start.

Het lijkt hoe dan ook wenselijk dat leden en andere vogelaars die de pier bezoeken ook het komend najaar weer alert blijven en hun eventuele waarnemingen van gedode vogels zorgvuldig gedocumenteerd doorgeven. Via de nieuwsbrief en de website zullen we daarover te zijner tijd een oproep plaatsen.

Meeuwenbestrijding in Alkmaar en Haarlem

Het is wat rustiger geworden rond de meeuwenbestrijding in Haarlem. Weliswaar trakteert de gemeente ons nog steeds elk jaar opnieuw op schreeuwerige affiches met een twijfelachtige inhoud. Wat het meeste stoort is dat meeuwen in de gemeentelijke campagnes alleen als hinderlijke, zo niet agressieve lastpakken worden weggezet (zie ook het uitgebreide artikel over dit onderwerp in Fitis 2019 nr. 3). Na lang aandringen – meeuwen zijn immers ook wettelijk beschermde dieren! – is ons nu beloofd dat de gemeente haar campagne vanaf volgend jaar ‘meeuuvriendelijker’ zal vormgeven. Tot en met 2020 had Haarlem (net als Alkmaar en Leiden) nog een ontheffing om bij wijze van ‘onderzoek’ eieren van hinderlijke meeuwen te oliën, zodat ze niet uitkomen. Die ontheffing is inmiddels afgelopen en kan niet verlengd worden. Dus in Haarlem voorlopig geen bestrijding meer van al broedende meeuwen.

Andere kustgemeenten, waaronder Alkmaar, gaan echter stug door met hun gevecht tegen de stadse meeuwen. Begin dit jaar heeft de provincie aan Alkmaar op grond van uitgebreid onderzoek een nieuwe ontheffing voor een periode van vier jaar verleend voor het bestrijden van hinderlijke meeuwen nesten. Eieren van Kleine Mantelmeeuwen mogen daardoor in Alkmaar onder voorwaarden opnieuw worden geolied. Voor Zilvermeeuwen geldt dat niet, omdat de ‘staat van Instandhouding’ van deze soort minder gunstig is. Van alle meeuwensoorten in de stad mogen nesten wel worden verplaatst tot een afstand van maximaal 15 meter. Onze collega’s van Vogelwerkgroep Alkmaar zijn natuurlijk niet blij met deze nieuwe ontheffing. Samen met De Faunabescherming hebben ze er een rechtszaak tegen aangespannen die nog loopt.

Kijkend naar de stukken valt op hoe zeer de betrokken kustgemeenten zich in bochten wringen om meeuwen, ondanks de beschermde status, toch te kunnen bestrijden. De Wet Natuurbescherming stelt gelukkig de nodige eisen aan zo’n ontheffing. Daarom worden de aantallen broedparen in Alkmaar vanaf nu tenminste gemonitord om te bezien of de meeuwenbevolking in de stad negatief wordt beïnvloed. Om meeuwen nesten te mogen verstoren, te verplaatsen of eieren te oliën moet de situatie eerst door een meeuwendeskundig ecooloog worden beoordeeld. Aan de hand van een aantal criteria moet deze deskundige oordelen of er sprake is van ‘essentiële overlast’. Een belangrijke voorwaarde voor de ontheffing is bovendien dat elders, op bedrijfsgebouwen waar geen ernstige hinder optreedt, ‘gedoogdaken’ worden aangewezen en waar nodig ingericht. Eindelijk, in Haarlem hebben we al jaren voor zoiets gepleit. En de gemeente Alkmaar moet nauwgezet rapporteren over alle maatregelen en resultaten. We zijn benieuwd, maar blijven ons zorgen maken.

Een positief effect van al die voorwaarden is dat Haarlem vooralsnog afziet van het aanvragen van zo’n ontheffing. Het is toch allemaal veel gedoe. En het aantal klachten dat deze gemeente bereikt, blijkt helemaal niet meer zo groot te zijn, nu de politiek en de media er niet meer zo veel aandacht aan besteden.